

повсякденному житті робить їх основними компетентностями сучасного спеціаліста, сучасного споживача інформаційних послуг тощо.

Відповідно, інформаційна та комп'ютерна грамотність це дві взаємодоповнюючих компетентності які необхідно сформувати у людини для успішного розвитку в сучасних умовах побудови інформаційного суспільства.

Література

1. Новицька Н.Б. Щодо визначення сутності поняття «інформаційна культура». Соціологія права. № 1-2. 2017. С. 54-59.
2. Оксман В. Компьютерная грамотность и профессиональная компетентность. Советская педагогика. № 3. 1990. С. 66-69.
3. Макаренко О.Л. Комп'ютерна грамотність: теорія та практика: монографія. Київ: Освіта України, 2008. 244 с.
4. Маркова О.М. Хмарні технології навчання: витоки. Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. Том 46. № 2. С. 29-44.
5. Сайт Американської бібліотечної асоціації (The American Library Association[ALA]). URL: <http://www.ala.org/acrl/ilcomstan.html>.
6. Міжнародний альянс з інформаційної грамотності. URL: www.infolit.org/activities.html.

УДК 342.922(043.2)

Пивовар І.В., к.ю.н.,
Пивовар Ю.І., к.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОЧАТКУ ПЕРЕБІГУ СТРОКУ ЗВЕРНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ У ПЕНСІЙНИХ СПОРАХ З ВИНИ ВЛАДНОГО СУБ'ЄКТА

У найбільш вразливій в Україні соціальній сфері при вирішенні конфліктів між громадянами й владними суб'єктами пенсійного страхування не вирішеним, а тому проблемним й актуальним, залишається питання щодо визнання необмеженості строку щодо захисту громадянами своїх порушених пенсійних прав з вини органів Пенсійного фонду України, адже неправильне визначення судом початку такого строку звернення до суду може суттєво порушувати законні інтереси особи та її процесуальне право на доступ до правосуддя.

В адміністративному процесуальному законодавстві хоча й визначено загальний для усіх публічних спорів початок перебігу строку звернення до адміністративного суду (статтею 122 Кодексу адміністративного судочинства України [1]), водночас при вирішенні спорів у вказаній вище сфері необхідно враховувати й норми спеціального галузевого

законодавства, які зокрема обумовлюють важливість розрізняти категорії «строк на захист соціального права» та «строк на судовий захист», про що вже наголошувалося в судовій практиці (зокрема, у постанові Верховного Суду від 24.04.2018 р. у справі № 646/6250/17 [2]).

Виходячи з загальної практики суду, відлік строків для звернення з метою реалізації права на соціальний захист розпочинається з моменту отримання відповідним суб'єктом владних повноважень заяви особи, до якого додано пакет необхідних документів. У свою чергу, відлік строків для звернення до суду (у випадку незгоди особи з відповідним рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень за результатами розгляду зазначеної заяви) розпочинається з моменту коли особа дізналася або повинна була дізнатися про таке порушення своїх прав, крім якщо інше прямо не передбачено законом [2].

Разом з тим, важливо встановити саме момент, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення її прав. Як правило, у спорах, що виникають з органами Пенсійного фонду особа може дізнатися, що її права порушені, при отриманні від органу Пенсійного фонду України відповіді на надісланий запит щодо розміру пенсії, або з нормативно-правових документів, на підставі яких був здійснений саме такий розрахунок. І хоча, з одного боку, для усіх громадян існує принцип «незнання закону не звільняє від відповідальності», згідно з якого передбачається, що з набуттям чинності нормативно-правового акту усі громадяни автоматично стають обізнаними про потенційну можливість зміни обсягу їх прав, свобод та інтересів, все ж неоднозначне застосування відповідних нових норм уповноваженими владними суб'єктами (в даному випадку – органами державного пенсійного страхування) цілком аргументовано (з доказами наявної практики) доводить, що лише з письмової відповіді уповноваженого суб'єкта (відділення пенсійного фонду) або ще краще можливого висновку аудитора (за рахунок зацікавленої особи) про неправильне нарахування розміру пенсії, насправді особа може дізнатися про наявність порушень її пенсійних прав.

Отже, наявний у даному випадку початок перебігу (відліку) строку звернення до адміністративного суду має буде пов'язаний з отриманням листа-відповіді, листа-роз'яснення від органу Пенсійного фонду України на запит особи про правильність/помилковість нарахування розміру пенсії, своєчасність/несвоєчасність її перерахунку.

У разі пропущення особою шестимісячного строку звернення до суду, передбаченого статтею 122 КАС, особа втрачає право на виплату сум пенсії за минулий час без обмеження строку у визначеному законодавством розмірі та задоволенню лише підлягають відповідно ненараховані та невикладені суми пенсії лише за шестимісячний період.

Як відомо, відповідно до покладених завдань і функцій, Пенсійний фонд України та його територіальні органи є суб'єктами владних

повноважень у сфері загальнообов'язкового пенсійного забезпечення. Відповідно, спори, що виникають між учасниками відносин щодо нарахування та виплати своєчасно не нарахованих та/або нарахованих не у повному обсязі сум пенсії, є публічно-правовими, а згідно з вимогами пункту 1 частини 1 статті 19 КАС України їх вирішення належить до юрисдикції адміністративних судів [1].

Невиконання державою покладених на неї обов'язків щодо соціального забезпечення та захисту громадян породжує масові звернення до суду з позовами про визнання неправомірними дій державних органів, які мають забезпечувати реалізацію певного нормативно-правового акта. Саме інститут адміністративного судочинства покликаний поставити суб'єкта владних повноважень на один щабель із громадянином і зобов'язати його довести в суді правомірність своїх рішень, дій та бездіяльності.

За правилами частини 1 статті 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 КАС України [1]. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача – ПФУ або його територіальні органи.

Таким чином, необмежений строк щодо захисту своїх порушених пенсійних прав з вини органів Пенсійного фонду України (строк на соціальний захист) може бути обмежений порушенням строку звернення до суду (шестимісячним строком). Строк відліку останнього має обраховуватися з моменту, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення своїх прав, про яке їй стало відомо з відповідного листа (листа-відповіді) від суб'єкта владних повноважень – Пенсійного фонду України або його територіального органу, в якому особа отримала відповідь на питання щодо відповідного розміру її пенсії та порядку (механізму) її нарахування.

Література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. №№ 35-36, № 37. Ст. 446.
2. Постанова Верховного Суду від 24 квітня 2018 р. у справі № 646/6250/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73634676>